

**ПРАВОСЛАВНА ОХРИДСКА АРХИЕПИСКОПИЈА
СВЕТА МИТРОПОЛИЈА ВЕЛЕСКА И ПОВАРДАРСКА**

Протокол бр. 83 од 07.07.2003

До Уставниот Суд на Р. Македонија

Барање: *За преиспитување на уставноста на членовите: 5 и 8 од Законот за верски заедници и религиозни групи, објавен во Службен весник 35 од 23.07.1997, а спротивни на членовите 19 и 96 од Уставот на Р.Македонија*

Почитуван претседателе на Уставниот Суд на Р. Македонија,

Како епископ на Црквата Божја, која е простор за остварување на слободата како онтолошка категорија, а во име на паството кое по Божјо благоволение ни е дадено да го пасеме и водиме кон конечната цел на животот и постоењето, а тоа е Царството Божјо, поднесуваме иницијатива до Уставниот суд на Р. Македонија, за преиспитување на уставната усогласеност на некои членови од Законот за верските заедници и религиозните групи, донесен на 16 јули 1997г. и објавен во Службен весник на Р. Македонија бр. 35 на 23 јули 1997г.

Сметаме дека членовите: 5 и 8 од споменатиот Закон не се во согласност со Уставот на Р. Македонија и спротивни се како со уставната загарантираност за слободата на вероисповедањето (чл.19 од Уставот на Р.М.), така и со општоприфатените цивилизациски норми за слобода на мислата и идеите.

Имено, во чл. 5 од Законот за верските заедници и религиозни групи се вели дека: „Странски државјанин може, по барање на верска заедница, односно религиозна група, да извршува верски работи и верски обреди, **по претходно одобрение на органот** надлежен за прашања на верските заедници и религиозните групи.”

Прво, Законот е потполно нејасен кога говори за верски работи и верски обреди, претходно не дефинирајќи ги истите. Дали се смета верска работа и верски обред, ако се каже молитва пред ручек и ако таа молитва ја кажал странски државјанин кој е во гости во некое семејство во Македонија? Треба ли во тој случај истиот да биде казнет со казната предвидена во чл. 29 од истиот Закон, зашто претходно не добил дозвола од надлежниот **орган** да каже молитва пред ручек? Ако, пак, би изгледало незграпно, бирократски, па и тоталитаристички да се бара дозвола за странскиот државјанин секој пат кога тој би требало да каже молитва пред ручек кај своите домаќини во Македонија, тогаш молиме Уставниот суд да ја земе во предвид дилемата за кои верски работи и верски обреди треба да се бара дозвола?

Бидејќи во Православната Црква има илјадници молитвословија кои би можеле да се наречат верски работи и верски обреди, како на пример: осветување на жито во амбарите, осветување на јајца, или мед во саќе, крштевање на вода, осветување на месо, на риби, света тајна исповед, маслосвет, молитва над болни, над родилка, благослов на стадо овци,

благословување на место за живеење, на брод, осветување на темели на нова зграда, но и крштение, венчание, погребение, па и осветување на знамето и оружјето на војската, дилемата е следнава: Треба ли за сите тие молитвословија во колку би ги вршел странски државјанин да се бара дозвола од **органот**? Со други зборови, нема ли тоа да биде повреда на слободата за вероисповед на личноста, како на слободата на странскиот државјанин кој би требало да може на секој крај на земјата да ги изразува своите религиозни чувства и да смее и во Македонија да се помоли и да каже едно: Господи помилуј, така и на слободата на неговиот домаќин во Македонија на кого, пак, загарантирани му се правата на слобода на вероисповест со членот 19 од Уставот на Р.М., во кого децидно се вели: „се гарантира слободно и јавно, поединечно или во заедница со други изразување на верата”. Не е можно за странците да не важи Уставот на Р.М. кога тие се на територијата на Р.М.

Очигледно е дека законот не предвидел различно применување на споменатиот член во услови на вршење молитвословија во јавни простории кои се сопственост на некоја верска заедница и простории кои се во приватна сопственост. Доказ за тоа е членот 19 од споменатиот Закон кој Уставниот суд неодамна го укина како неуставен. Имено, тој член предвидуваше: верски работи и верски обреди да можат да се вршат и во други простории и места достапни за граѓаните, но само по одобрение на органот. Со укинувањето на членот 19, автоматски се укинува и потребата за барање дозвола за странските државјани да можат да вршат верски работи и обреди на местата споменти во тој член. Тогаш, во кои случаи членот 5 би важел, односно дали воопшто може да важи, ако е спротивен со уставната загарантираност за слобода на вероисповедањето?

Се остава , значи, на самоволието на органот и наклонетоста која тој ја има кон поедини верски заедници или религиозни групи, да даде или да не даде дозвола на странскиот државјанин да учествува во одредени верски работи во Р. Македонија. Згора на сето тоа, овој член од Законот деновиве стана мотив за меѓудржавен спор, зашто токму врз овој член од Законот, Министерството за внатрешни работи на Р.М. ја темели забраната во Р. Македонија да владуваат свештенослужители од Србија, Грција или Бугарија. Секако дека е тоа потполно извитоперување дури и на постоечата законска регулатива со која никаде не се забранува влезот на свештенослужители од други земји во Македонија, туку евентуално тоа, да вршат верски работи без одобрение. Меѓутоа, противуставноста на споменатиот член од Законот дава мотиви Власта да ги надмине своите овластувања.

Споменатиот член спротивен е и на членот 96 од Уставот на Р.М. бидејќи со него јасно се ограничуваат работите на органите на Власта во рамките на Уставот. Од причина што сметаме дека е противуставно странските државјани да добиваат одобрение за извршување верски работи во Р. Македонија, следствено сметаме дека е спротивно на членот 96 од Уставот, Комисијата за односи со верските заедници и религиозни групи, како владин орган да издава такви одобренија.

Исто така, бараме уставно преиспитување на членот 8 од Законот за верски заедници и религиозни групи, со кој се ограничува дека: „За една вероисповест може да постои само една верска заедница.” Сметаме дека и тој е спротивен на членот 19 од Уставот на Р.М.

Со кој критериум за слобода на вероисповедта е согласен членот 8 од Законот, ако некој друг, а тоа е **органот**, одлучува кого ќе го нарече верска заедница, а кого не? Впрочем, никаде во самиот Закон не е споменато кој е критериумот да се биде верска заедница, а кој религиозна група? Ако тоа се прави според бројот на членови тогаш тоа е дискриминација. Ако тоа се прави според симпатиите кои Претседателот на **органот** ги има кон некои вероисповести, тогаш тоа е повторно дискриминација. Ако, пак, за верски заедници се сметаат само оние религии кои се споменати во Уставот на Р.М., тогаш крајно непромислено е да не се предвиди дека ако постои слобода на вероисповеста, тогаш постои можност било која од тие верски заедници да се подели, како што тоа стана со Исламската верска заедница пред неколку години, а од скоро и во Православната Црква. Без многу да теоретизираме, зашто прашањето за уставноста на споменатиот член веќе има практичен карактер,

прашуваме: Спред кој критериум ќе се определи кој е верска заедница, Македонската Православна Црква или пак Охридската Архиепископија која евентуално би побарала регистрирање кај **органот**, кога и двете себе си се сметаат за Православни Цркви? Има ли право некој да пресуди, па нека е тоа и Претседателот за односи со верските заедници и религиозните групи, кој е поправославен? Непознавајќи ја некој муслиманската религија може сите муслимани да ги доживува подеднакво, меѓутоа има непомирливи разлики помеѓу муслиманите сунити и муслиманите шиити. Исто така, непознавајќи ги некој христијанските вероисповеданија може сите да ги сврстува во иста група. Меѓутоа и помеѓу нив има големи разлики. Дилемата е во следново: Според кој критериум **органот** би одлучувал кого да го привилигира, а кого да го потчини кога се работи за исклучително религиозни прашања, и второ, уште позначајно, дали воопшто **органот** има право, после поделбата која настанала во една верска заедница, едната страна да ја третира како верска заедница, а другата како религиозна група, или во уште полош случај дури и да не сака да ја регистрира?

Законот е нејасен дали **органот** според чл. 8 би ја регистрирал Охридската Архиепископија во колку таа бара да биде регистрирана како Православна Црква? Може да се добие одговор дека постои веќе една Православна Црква и неможе да биде регистрирана друга? Тоа би било несогласно со уставната определба за слобода на вероисповедта. Ако, пак, чл.8 не се толкува дека некоја верска заедница која настанала со поделба на некоја веќе постоечка верска заедница не може воопшто да биде регистрирана од **органот**, туку би требало во тој случај да се регистрира според чл.9 кој се однесува на регистрирањето на религиозните групи, тогаш и во таков случај сметаме дека членот 8 од Законот е несогласен со Уставната определба за слобода на вероисповеста.

Имено, во колку целата Македонска Православна Црква го прифатеше Нишкиот документ кој предвидуваше промена на името на Македонската Православна Црква во Охридска Архиепископија, а само еден мал нејзин дел се отцепеше и бидејќи не би менувал ништо од досегашната регистрација во **органот** ќе го задржеше и името Македонска Православна Црква, тогаш по кој член ќе требаше да биде регистрирана Охридската архиепископија, според чл. 8, како верска заедница или според чл. 9, како религиозна група? Било со кој аршин да мери **органот** кој ги регистрира верските заедници и религиозни групи ќе биде во спротивност со Уставот, бидејќи самото правење разлика помеѓу верски заедници и религиозни групи сметаме дека е спротивно на Уставот на Р.М. Градацијата на верски заедници и религиозни групи е повеќеслојна дискриминација по верска основа. Токму од причина да не се постапи спротивно на базичните определби за слобода на вероисповеста, во новиот Европски Устав нема се споменува ниту една религија. Неправедно е некој да биде привилигиран, а некој дискриминиран по верска основа. Токму во тој контекст најнесватлив и нејнесогласен со Уставот е случајот предвиден со чл. 8 од Законот, да неможе да се регистрираат две верски заедници од иста вероисповед и затоа истиот бараме да се преиспита.

На крај, сметаме дека исто така е дискриминаторски и противуставно што овој Закон не предвидува до кого може да се упати жалба во колку **органот** не сака да регистрира некоја верска заедница или религиозна група. Се предвидува право на жалба само во случај за нерегистрирање на верско училиште (чл. 25), но не и за нерегистрирање на верска заедница односно религиозна група. Се остава впечаток дека регистрирањето на истите зависи од самоволието на **органот** и неговото решение е без поговор и правен лек. Тоа е само потврда дека споменатиот Закон не е помалку тоталитаристичен од оној предходниот за Верските заедници донесен во пототалитаристичко време во бившата СФРЈ.

Подносител на барањето:

+ЈОВАН
Митрополит велески и повардарски
и егзарх охридски